อบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมความพร้อมฯ หลักสูตรการพยาบาลผู้ป่วยหัวใจล้มเหลว(Heart failure)
โรงแรม โนโวเทล กรุงเทพ ฟิวเจอร์ พาร์ค รังสิต
วันที่ ๒๗ – ๒๘ มิถุนายน ๒๕๖๕

วัตถุประสงค์

เพื่อเตรียมความพร้อมและสนับสนุนการบริการวิชาการ หลักสูตรการพยาบาลผู้ป่วยหัวใจล้มเหลว (Heart failure) แก่วิทยาลัยในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก หลักสูตรฝึกอบรมการพยาบาลเฉพาะทาง ต้นแบบสาขาการพยาบาลผู้ป่วยภาวะหัวใจล้มเหลว

๑. ชื่อหลักสูตร

ชื่อภาษาไทย : การพยาบาลเฉพาะทางสาขาการพยาบาลผู้ป่วยภาวะหัวใจล้มเหลว
ชื่อภาษาอังกฤษ : Program of Nursing Specialty in Heart Failure Nursing

๒. ชื่อประกาศนียบัตร

ชื่อภาษาไทย : ประกาศนียบัตรการพยาบาลเฉพาะทาง สาขาการพยาบาลผู้ป่วยภาวะหัวใจล้มเหลว
ชื่อภาษาอังกฤษ : Certificate of Nursing Specialty Program in Heart Failure Nursing

๓. ความเป็นมา/ ปรัชญาของหลักสูตร

ภาวะหัวใจล้มเหลวเป็นปัญหาสำคัญที่มีการกระจายตัวของผู้ป่วยในหลายประเทศ ในส่วนของประเทศไทยมีผู้ป่วยภาวะหัวใจล้มเหลวรายใหม่เข้ารับการรักษาเกือบสองแสนรายต่อปี จำนวนของผู้ป่วยภาวะหัวใจล้มเหลวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากโรคต่างๆที่เสี่ยงต่อภาวะหัวใจล้มเหลวหลายล้านรายอาทิเช่น โรคความดันโลหิตสูง เบาหวาน เส้นเลือดหัวใจตีบ เป็นต้น ผลของหัวใจล้มเหลวก่อเกิดการเปลี่ยนแปลงหลอดเลือด การทำงานของกล้ามเนื้อหัวใจลดลง ภาวะหัวใจเต้นผิดจังหวะและการเปลี่ยนแปลงของมวลกล้ามเนื้อหัวใจจนไม่สามารถคืนกลับส่งผลให้เสียชีวิตสูงและประเทศชาติต้องใช้งบประมาณในการรักษาพยาบาลต่อปีเป็นจำนวนมาก การมีบุคลากรสุขภาพที่ช่วยป้องกันความรุนแรง ลดภาวะแทรกซ้อนและการเสียชีวิตในผู้ป่วยกลุ่มนี้จึงเป็นสิ่งที่จำเป็น พยาบาลเป็นบุคลากรสุขภาพสำคัญในระบบสุขภาพเนื่องจากมีบทบาทชัดเจนในการประเมินค้นหาปัญหาและติดตามอาการผู้ป่วย ให้การพยาบาลและคำแนะนำในการดูแลตนเองตามปัญหาสุขภาพ ตลอดจนช่วยเชื่อมโยงให้ผู้ป่วยได้รับการรักษาตามแผนการรักษาที่เหมาะสมและทันเวลา ส่งผลให้ผู้ป่วยมีสุขภาพที่ดีขึ้น เกิดความปลอดภัยและพึงพอใจต่อการบริการ การพัฒนาพยาบาลให้มีสมรรถนะการพยาบาลด้านการดูแลผู้ป่วยภาวะหัวใจล้มเหลวและหลอดเลือดจึงมีความสำคัญ

การพัฒนาพยาบาลเฉพาะทางด้านโรคหัวใจและหลอดเลือดของประเทศไทยมีการพัฒนามาตั้งแต่ปี ๒๕๑๒ โดยคณะพยาบาลศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ต่อมามีการรับรองหลักสูตรโดยสภาการพยาบาลตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ รวมจำนวนพยาบาลที่ผ่านการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางที่เกี่ยวข้องกับการพยาบาลโรคหัวใจแล้วตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันทั้งสิ้นประมาณ ๒,๐๐๐ คน อย่างไรก็ตามพยาบาลที่ผ่านการอบรมมีขีดความสามารถเน้นทางด้านการดูแลผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือดในระยะเฉียบพลันและวิกฤติ ตลอดจนการใช้หัตถการในการประเมินและรักษาผู้ป่วยดังกล่าวซึ่งบุคลากรเหล่านี้จะปฏิบัติงานในโรงพยาบาลระดับตติยภูมิเป็นส่วนใหญ่ จึงอาจไม่ตอบสนองความต้องการบุคลากรพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยหัวใจล้มเหลวและหลอดเลือดในแง่มุมของการป้องกันความรุนแรง การฟื้นฟู การลดภาวะแทรกซ้อนและการเสียชีวิตในผู้ป่วยที่เข้ารับบริการโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไปและโรงพยาบาลชุมชนซึ่งกระจายตัวทั่วประเทศไทยเกือบ ๑,๐๐๐ แห่ง สภาการพยาบาลในฐานะองค์กรวิชาชีพพยาบาล เห็นความสำคัญของการพัฒนาสมรรถนะพยาบาลเพื่อการดูแลสุขภาพประชาชนที่ทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลง จึงได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรต้นแบบ

การพยาบาลเฉพาะทางสาขาการพยาบาลผู้ป่วยหัวใจล้มเหลวและหลอดเลือดโดยการสนับสนุนกระบวนการจัดทำหลักสูตรจากคณะพยาบาลศาสตร์สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข.เพื่อช่วยให้มีพยาบาลที่มีสมรรถนะครอบคลุมการดูแลสุขภาพของผู้ป่วยหัวใจล้มเหลวและหลอดเลือดของประเทศไทยและส่งผลดีต่อสุขภาพของผู้ป่วยต่อไป

๔ วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายสุขภาพ ระบบบริการและการพยาบาล จริยธรรม สิทธิการเข้าถึงการรักษา ประเด็นทางกฎหมายและจริยธรรมที่เกี่ยวข้องในการพยาบาล ประเมินและประมวลผลสุขภาพผู้ป่วยขั้นสูง สืบค้นข้อมูลสารสนเทศ การตัดสินใจทางคลินิกบนหลักฐานเชิงประจักษ์ บริหารยาที่ใช้รักษาพยาบาลผู้ป่วยภาวะหัวใจล้มเหลวและโรคเกี่ยวข้อง การดูแลผู้ป่วยที่รักษาด้วยอุปกรณ์พิเศษ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อการป้องกันและควบคุมสภาวะของโรค ให้การพยาบาลผู้ป่วยภาวะหัวใจล้มเหลวระยะวิกฤติ เฉียบพลัน ฟื้นฟู ประคับประคองและการบันทึกทางการพยาบาลผู้ป่วยภาวะหัวใจล้มเหลวได้

๕ วัตถุประสงค์เฉพาะ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีสมรรถนะและทักษะเฉพาะดังนี้

สมรรถนะที่ ๑ ด้านจริยธรรม จรรยาบรรณ และกฎหมาย

ปฏิบัติการพยาบาลเฉพาะทางสาขาการพยาบาลผู้ป่วยภาวะหัวใจล้มเหลวในระยะวิกฤติ เฉียบพลัน ฟื้นฟูและการดูแลแบบประคับประคอง ภายใต้หลักจริยธรรม จรรยาบรรณ และกฎหมายวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑) ปกป้องและพิทักษ์สิทธิให้ผู้ป่วยเข้าถึงการได้รับการวินิจฉัย การรักษาพยาบาล การฟื้นตัว ฟื้นฟูสภาพร่างกายที่เหมาะสมกับสภาวะของโรคอย่างทั่วถึง เป็นธรรม โดยไม่เปิดเผยข้อมูลผู้รับบริการ

๒) ปฏิบัติการพยาบาลตามมาตรฐานการพยาบาลเฉพาะโรคภายใต้พระราชบัญญัติวิชาชีพพยาบาลรวมถึงจัดการและสนับสนุนให้ผู้ป่วยและญาติได้รับข้อมูลและมีสิทธิในการเลือกวิธีการรักษาตลอดจนสามารถแสดงเจตนาไม่ประสงค์จะรับบริการสาธารณสุขตามมาตรา ๑๒

สมรรถนะที่ ๒ ด้านการปฏิบัติการพยาบาลและการผดุงครรภ์

ปฏิบัติการพยาบาลด้วยองค์ความรู้ รวมทั้งประยุกต์ใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางคลินิกในผู้ป่วยภาวะหัวใจล้มเหลวเพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ผู้ป่วย (Patient safety) ดังนี้

๑) สามารถประเมินปัญหา ภาวะสุขภาพของผู้ป่วยแบบเฉพาะเจาะจง (Focus Assessment)อ่านผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการและการตรวจพิเศษเบื้องต้นที่เกี่ยวกับภาวะหัวใจล้มเหลวได้เช่น หัวใจโตหรือมีน้ำคั่งในปอดจากผลตรวจ Chest X – ray หัวใจโตหรือหัวใจเต้นผิดจังหวะจากผลตรวจ EKG การบีบตัวของหัวใจจากผลตรวจ Echocardiography นำเสนอข้อมูลกับทีมการรักษาพยาบาลเพื่อการดูแลผู้ป่วยภาวะหัวใจล้มเหลว

๒) สามารถดักจับและจัดการอาการที่พบบ่อยในผู้ป่วยภาวะหัวใจล้มเหลว ตั้งแต่ระยะแรกเริ่ม ระยะก้าวหน้าของโรค และการกำเริบของอาการ

๓) ปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยโรคหัวใจล้มเหลวได้ตามมาตรฐานการดูแลในระยะวิกฤต เฉียบพลัน ฟื้นฟู และประคับประคอง

๔) สามารถบริหารยาเพื่อจัดการอาการและสร้างความสมดุลของการทำงานของหัวใจ รวมถึงการปรับยาตามแผนการรักษาของทีม

๕) สามารถปฏิบัติการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นสูงและให้การพยาบาลผู้ป่วยที่มีเครื่องมือหรืออุปกรณ์ช่วยการทำงานของหัวใจ เช่น Cardiac pacemaker), CRTD และ AICD เป็นต้น

๖) สามารถออกแบบกิจกรรมฟื้นตัวและฟื้นฟูสภาพผู้ป่วยภาวะหัวใจล้มเหลวได้เหมาะสมกับระยะของความเจ็บป่วยทั้งในโรงพยาบาลและที่บ้าน ตลอดจนออกแบบวิถีชีวิตผู้ป่วยให้สอดคล้องกับสภาวะสุขภาพ

สมรรถนะที่ ๓ ด้านคุณลักษณะเชิงวิชาชีพสาขาทางคลินิก

แสดงออกถึงความรอบรู้และทักษะการพยาบาลผู้ป่วยภาวะหัวใจล้มเหลวอย่างลุ่มลึก ใฝ่รู้ ค้นคว้า และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีจริยธรรม จรรยาบรรณและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ ยอมรับในความแตกต่างของบุคคล สามารถทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่นเพื่อการดูแลผู้ป่วยได้ ตลอดจนมีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการพัฒนาวิชาชีพ

สมรรถนะที่ ๔ ด้านภาวะผู้นำ การจัดการ และการพัฒนาคุณภาพ

ดำรงตนเป็นแบบอย่างในการพัฒนาคุณภาพการดูแลผู้ป่วย ให้ทิศทางและสนับสนุนการทำงานของทีมการรักษาพยาบาล เป็นต้นแบบและสร้างแรงบันดาลใจในการปฏิบัติการพยาบาล มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สถานการณ์ สืบค้นข้อมูลที่ทันสมัยและนำข้อมูลมาวางแผนปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการพยาบาล ตลอดจนมีส่วนร่วมในการออกแบบโครงสร้างการบริการที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้ป่วยภาวะหัวใจล้มเหลว

สมรรถนะที่ ๕ ด้านวิชาการและการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางคลินิก

๑) ประมวลหลักฐานทางคลินิกเพื่อใช้วางแผนหรือปรับแผนการพยาบาลสำหรับผู้ป่วยแต่ละราย

๒) ออกแบบนำความรู้ด้านสุขภาพ ประสบการณ์และทักษะการพยาบาลไปประยุกต์ใช้และถ่ายทอดให้ผู้ป่วยครอบครัวและทีมสุขภาพเข้าใจได้

๓) ออกแบบประเมินผลลัพธ์ ประมวลและนำเสนอผลลัพธ์ที่ได้จากปฏิบัติการพยาบาล

สมรรถนะที่ ๖ ด้านการสื่อสารและสัมพันธภาพ

๑) สื่อสารกับผู้ป่วยและครอบครัว โดยใช้เทคนิคการสื่อสารที่เหมาะสม / หลากหลายเมื่อต้องแจ้งผลลัพธ์การรักษาพยาบาล การเปลี่ยนแปลงอาการที่อาจเปลี่ยนแปลงได้ ตลอดจนจูงใจในการดูแลสุขภาพตนเองเพื่อสร้างสมดุลในการทำงานของร่างกาย

๒) สื่อสารกับทีมการรักษาพยาบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อมูลหรือส่งต่อข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการรักษาพยาบาล

๓) ใช้เทคโนโลยีการสื่อสารทางไกลรับส่งข้อมูลและประสานการนำส่งไปยังโรงพยาบาลปลายทางได้

สมรรถนะที่ ๗ ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล

๑) บันทึกข้อมูลทางสุขภาพที่มีความชัดเจนถูกต้อง

๒) ประมวล วิเคราะห์และนำเสนอสารสนเทศทางคลินิกของผู้ป่วยให้กับผู้เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อเสนอในการพัฒนาคุณภาพการรักษาพยาบาล

สมรรถนะที่ ๘ ด้านสังคม

มีบุคลิกภาพดี น่าไว้วางใจ และเป็นมิตรกับผู้เกี่ยวข้อง

๖. โครงสร้างหลักสูตร ระยะเวลาการอบรมตลอดหลักสูตร ๑๖ สัปดาห์

๘.๑ จำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร ๑๘ หน่วยกิต

วิชาภาคทฤษฎี ๑๓ หน่วยกิต

วิชาภาคปฏิบัติ ๕ หน่วยกิต

วิชาภาคทฤษฎี ๑ หน่วยกิต = ๑๕ ชั่วโมง

วิชาภาคปฏิบัติ ๑ หน่วยกิต = ๖๐ ชั่วโมง

วิชาภาคทฤษฎี ๑ หน่วยกิตบรรยาย = ๑๕ ชั่วโมง ศึกษาด้วยตนเอง ๓๐ ชั่วโมง

หรือ ๑ หน่วยกิตประชุมเชิงปฏิบัติการ = ๓๐ ชั่วโมง ศึกษาด้วยตนเอง ๑๕ ชั่วโมง

วิชาภาคปฏิบัติ ๑ หน่วยกิต = ๖๐ ชั่วโมง ศึกษาด้วยตนเอง ๑๕ ชั่วโมง

วิชาการฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการ ๑ หน่วยกิต = ๓๐ ชั่วโมง ศึกษาด้วยตนเอง ๑๕ ชั่วโมง
a (b-c-d) โดยที่ a หมายถึง จำนวนหน่วยกิตรวมทั้งหมด
b หมายถึง จำนวนชั่วโมงสอนทฤษฎี ๑ ชั่วโมง / สัปดาห์ เท่ากับ ๑ หน่วยกิต
c หมายถึง จำนวนชั่วโมงการฝึกปฏิบัติ โดยกำหนด
จำนวนชั่วโมงการประชุมเชิงปฏิบัติการในวิชาภาคทฤษฎีหรือ
จำนวนชั่วโมงการฝึกในห้องปฏิบัติการ
d หมายถึง จำนวนชั่วโมงการศึกษาดวยตนเอง โดยกำหนด

๘.๒ รายวิชาในหลักสูตร

๘.๒.๑ วิชาแกน ๒ หน่วยกิต
๑ วิชานโยบายสุขภาพและระบบสุขภาพผู้ป่วยโรคหัวใจล้มเหลว ๒(๑-๒-๓) หน่วยกิต
๘.๒.๒ วิชาบังคับของสาขาทางคลินิก ๒ หน่วยกิต
๒ วิชาการประเมินภาวะสุขภาพขั้นสูงและการตัดสินทางคลินิก ๒ (๑-๒-๓) หน่วยกิต
๘.๒.๓ วิชาความรู้ความชำนาญเฉพาะสาขา ๑๔ หน่วยกิต
๓ วิชาหลักการพยาบาลผู้ป่วยหัวใจล้มเหลว ๓ (๑-๒-๓) หน่วยกิต
๔ วิชาเภสัชและวิทยาการบำบัดปัญหาสุขภาพในผู้ป่วยภาวะหัวใจล้มเหลว ๒ (๑-๒-๓) หน่วยกิต
๕ วิชาการพยาบาลผู้ป่วยภาวะหัวใจล้มเหลว ๒ (๑-๒-๓) หน่วยกิต
๖ วิชาการพยาบาลฟื้นฟูผู้ป่วยหัวใจล้มเหลวและหลอดเลือด ๒ (๑-๑-๔) หน่วยกิต
๗ วิชาปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยโรคหัวใจล้มเหลว ๓ (๐-๑๒-๓) หน่วยกิต
๘ วิชาทักษะการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อฟื้นฟูสภาพผู้ป่วยหัวใจล้มเหลว ๒ (๐-๘-๓) หน่วยกิต

การนำมาประยุกต์ใช้ในองค์กร

๑. นำมาใช้เป็นแนวทางเตรียมความพร้อมและสนับสนุนการบริการวิชาการ หลักสูตรการพยาบาลผู้ป่วยหัวใจล้มเหลว (Heart failure) แก่วิทยาลัยในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก
๒. นำมาปรับแผนการสอนการพยาบาลในคลินิกวิชาปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่ ๒ แผนการสอนคลื่นไฟฟ้าหัวใจ